

lumtudathól származik a fejlődés későbbi folyamán a logikai fogalomképzés. A beszéd' azáltal, hogy valamilyen élményt jelekkel kifejez és másokkal közöl, szociális teljesítmény is és ez vezet ahhoz a megfontoláshoz, hogy a nyelvfejlődés előmozdításához szükséges a céltudatos pedagógiai beavatkozás.

A szerző kétféle pedagógiai eljárást különböztet meg: a beszédnevelést és nyelvnevelést. Ezen eljárásoknak a nyelvfejlődés korszakaihoz kell alkalmazkodniok. A beszédnevelés kiterjed a nyelvfejlődés mindhárom korszakára, az ösztönös, empirikus és tudatos tanulásra egyaránt. Míg a nyelvnevelés csak a két utóbbi korszakban alkalmazható. Ezen általános elveken kívül, minden korszaknak meg vannak a maga speciális nevelési feladatai is. A beszédnevelés az instinktív nyelvtanulás korszakában passzív eljárás, feladata, hogy a gyermeket beszélőszerveinek működtetésében ne akadályozza meg. Az utánzás korszakában a nevelő feladata a hallóképesség fejlesztés, a halló- és látószervek épségének megőrzése, a gyermek gagyogási kedvének fokozása, pl. biztatással, a helyes artikuláció alkalmazása. A jó példaadás általában a nyelvfejlődés egész folyamán elemi fontosságú. Amikor a gyermek eljut addig a fokig, hogy beszédjét már fogalmi gondolkodás útján szabályozza, megindul a nyelvnevelés pedagógiai művelete. Különösen ez utóbbi fázisban a szerző igen fontos gyakorlati tanácsokkal jelöli meg a helyes irányítás útját. Pl. a dajkanyelv használatának és becéző beszéd kerülése, melyek hátráltatják a fejlődést, hangoztató és beszédgyakorlatok alkalmazása, a szélesebb beszélő társadalmi körbe való fokozatos bekapcsolás, szókincs szaporítása, e téren néha többet is nyújthatunk a gyermeknek, mint amennyit fogalmilag fel tud venni, beszédhibák (pöszebeszed, élettani dadogás, agrammatizmus) kiküszöbölése, igen nagy hatást gyakorol a gyermek esztétikai érzékére, a beszéd hangzásbeli erőssége, ezért a túlhangos beszédet kerülni kell, stb.

Kósa Szabó Erzsébet kis munkája rövid és hasznos összefoglalás, mely nem nyújt ugyan újat és eredetit, de jó szolgálatot tehet a gyermeknyelv tanulmányozóinak.

Dr. Békési Gizella.

Németh László: Berzsenyi. Budapest: é. n. Franklin Társulat.

Kevés olyan magyar író van, akinek *fortune littéraire*-je, irodalmi utóélete olyan sok ellentmondással lenne tele, mint ép a Berzsenyié. Kölcsey hírhedt recenziójára még a középiskolából emlékezünk, de mégis, tulajdonképen csak Németh László új könyve döbrentett rá arra, hogy Berzsenyi nemcsak életben volt az egykorú magyar szellemi élet nagy magányosa, hanem halála után is sokáig az maradt: Kazinczy széplelkű követői ép úgy nem értették igazán, mint ahogy világa lényegében idegen világ maradt a nemzeti klasszicizmus ízlésén felnőtt nemzedéknek is. Ujabb irodalomszemléletünk szerencsére hajlamosabb a magyar líra extatikus elemeinek megértésére, így egyre többen akadnak, akik nagy rokonszenvennel közelednek Berzsenyi költészeté felé. Szabó Dezső és Horváth János új Berzsenyi-látást jelentő tanulmányai óta ép fiatal kritikusaink legkiválóbbjai mélyítették el a róla való felfogásunkat. A sok kitűnő részlettanulmány után (emlékeztessünk Halász Gábor és Szerb An-

tal írásaira) úgy érezzük, hogy Németh László, az első, akinek mintha sikerült volna Berzsényi lényegét átérezni. Valóban, eddig kevés olyan nagyszerű sort írtak magyar íróról, mint azok a sorok, melyekben Németh László Berzsényi életének és költészetének változásait tárja elénk, vagy ahol az író és a mű szövevényes viszonyát tárgyalja. Közben újabb és újabb szépségeket fedez fel a versekben és szerencsés kézzel tőri szét az anthológiák egyoldalú és merev Berzsényi-képét. Németh László Berzsényije nagyon is messze van attól a filozófus költőtől, akit tankönyveink ábrázolnak és sokkal közelebbi rokona D. Lawrence-nek, vagy (hogyan magyar példánál maradjunk) Ady Endrének, mint Horatiusnak. A tanulmány módszere is sokban új hangot jelent, Németh Lászlót elsősorban az érdekli, hogy milyen választ adott Berzsényi az örök magyar sorskérdésekre: költői világa Németh számára így nemcsak esztetikum, hanem a magyar lét egyik nagyszerű értelmezése, mely útmutatás lehetett volna az egész népközösségnek. Berzsényi így Széchenyi nagy társaként tűnik elénk és magányossága is döbbenetes arányúvá növekedik. Ha Széchenyi emberi hétköznapokat akart szerezni nemzetének, Berzsényi „fényt s értelmet-adó ünnepnapokat“ kívánt, a reform löversenyterében „ő éliszi pályát szeretett volna látni, az ünnepben összefort magyar görögöket“, azaz a kezdődő biedermeier kor gyakorlatiségével szemben a képzelt és szenvedély jogait is hangsúlyozta. — E sorok olvasása közben nehéz meg nem érezni azt a forró lírát, mely egyébként az egész tanulmányt előnti, de vajjon lehet-e más hangon szólni akkor, ha az egyik legszenvedélyesebb magyar költőt akarja valaki bemutatni? Németh stílusának ereje látásmódjának kétségtelen egyoldalúságait is elfeledtetni velünk s a szándék pedig, hogy Berzsényit a magyarság nagy tanítómesterévé szeretné avatni a könyvet ma különösen időszerű olvasmánnyá teszi.

Baróti Dezső dr.

Rédey Tivadar: A Nemzeti Színház Története. I. kötet. Az első félszázad. Budapest: 1937. Kir. Magy. Egyetemi Nyomda.

Rédey Tivadar könyve a Nemzeti Színház történetét ígéri, alapításának századik évfordulója alkalmából. Tulajdonképen jóval többet ad, még pedig a magyar színházi törekvések 1867-ig terjedő történetét. A tárgyalt korszakról tulajdonképen ez az első modern szempontú munka, hiszen Bayer egyébként hasznos köteteit lapozva elveszünk az adatok tömegében. Rédey, akit eddig mint finomtollú esszé-író és színházi kritikust ismertünk, nemcsak a magyar színjátszás mindenkori szellemét tudja kitűnően érzékeltetni, hanem élvezetes, vonzó, sőt helyenként izgalmas olvasmányt ad. A magyar színházi élet folyamában is ott zúgnak azok az erők, melyek a reformkor életét alakítják, Rédey, bár nem beszél sokat róluk, jól megsejti ezeket az erőket is. Könyvében legértékesebb azonban az a gondos és finom ízléstörténeti analízis, amit a magyar színjátszásról ad. Eddigi kutatóink jórésze inkább irodalmi, mint színháztudományi szempontból közeledett a kérdéshez, Rédey, nagyon helyesen, a színház sajátos világát vizsgálja s mindenhol érzékeltetni is